

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ
Αμαλία Καραμήτρου

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ

ΑΙΟΛΙΚΗ – ΛΕΣΒΙΑΚΗ

1. ψίλωση: η παντελής απουσία δασειών στην αρχή λέξεων.
ὕπακούει   αντί   ὕπακούει
ἄρματα   αντί   ἄρματα
2. βαρυτονία: ανέβασμα του τόνου όσο είναι δυνατό στα περισσότερα μέρη του λόγου.
παῖδος   αντί   παιδός,
εὔμαρες   αντί   εὐμαρές
- φωνήεντα:
3.   **οι**   αντί   **ου**
πλέοισα   αντί   πλέουσα,
καλλίποισ'   αντί   καταλιποῦσα
4.   **αι**   αντί   **α**
παῖσαν   αντί   πᾶσαν,
ζεύξαισα   αντί   ζεύξασα
5.   **ο** (ιδίως μετά από -ρ-) αντί   **α**
στρότον   αντί   στρατόν,
βρόχε'   αντί   βραχέα
6.   **α**(μακρό)   αντί   **η**
βᾶμα   αντί   βῆμα,
πλάσιον   αντί   πλησίον
7.   **υ**(βραχύ)   αντί   **ο**
ῥμοι   αντί   ὁμοῦ,
ῥμως   αντί   ὁμῶς
8.   **ω**   αντί   **ου**
ῥρανος   αντί   οῦρανός
προσώπω   αντί   προσώπου
9.   **α**   αντί   **ε**
ῥτα   αντί   ῥτε
ἄτέρωτα   αντί   ἑτέρωτε

10.   η   αντί   ει
                  ἔχην   αντί   ἔχειν
                  ἴδην   αντί   ἰδεῖν
11.   Το αρχικό -α διατηρείται
                  γᾶς μελαίνας   αντί   γῆς μελαίνης
12.   σύμφωνα:
                  σδ   αντί   ζ
                  (παντού εκτός από την αρχή λέξης)
                  ἰσδάνει   αντί   ἰζάνει,
                  πέσδων   αντί   πεζῶν
13.   π   αντί   τ
                  πῆλοι   αντί   τηλοῦ
14.   νν   αντί   σν
                  σελάννα   αντί   σελάσνα = σελήνη

κλίση ρημάτων:

15.   Απαρέμφατο ενεστώτα: ἔμ(μ)εναι ἢ ἔμ(μ)εν αντί εἶναι.
16.   Το απαρέμφατο παρακειμένου σε -κα λήγει σε -ην: τεθνάκην
                  αντί τεθνακέναι.
17.   Οι μετοχές παρακειμένου μοιάζουν με μετοχές ενεστώτα:
                  παρεστάκοισαν   αντί   παρεστηκυῖαν.
18.   Ο ενεστώτας και ο παρατατικός ρημάτων που συναιρούνται στα
                  αττικά τιμάω, φιλέω, δηλόω, αποδίδονται στα λεσβιακά από τη
                  συζυγία σε -μι: (τίμωμι, φίλημι, δήλωμι). Απαρέμφατα: τίμαν,
                  φίλην. Μετοχές ενεργητικής φωνής:
                  τίμαις -αντος, τίμαισα -αίσας, φίλεις -εντος, φίλεια -
                  είσας (πβ. φωνείσας αντί φωνούσης, γελαίσας αντί
                  γελώσης).
19.   Η συλλαβική αύξηση δεν παραλείπεται ποτέ στη Σαπφώ.
                  Αντιθέτως συναντούμε συχνά τον τύπο γέννατο αντί ἐγείνατο
                  στον Αλκαίο.

κλίση ονομάτων:

20.   η αιτιατική πληθυντικού της α' και β' κλίσης λήγει σε -αις και -
                  οίς: κόραις αντί κόρας, ἵπποις αντί ἵππους.
21.   η δοτική του πληθυντικού λήγει σε -αισι, -οισι.

22. η δοτική του πληθυντικού της γ' κλίσης λήγει σε **-εσσι**:
(**ἄνδρεςσσι, πολίεσσι**).

προθέσεις:

23. ὑπά = ὑπό, ἀπύ = ἀπό, κάτ = κατά, πάρ = παρά.

αντωνυμίες:

24. ὕμμες = ὑμεῖς, ἄμμες = ἡμεῖς, ἄμμι = ἡμῖν, ἄμμες = ἡμᾶς.
25. κεν = ἄν.

ΙΩΝΙΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ

1. φίλωση: ἱρός   ἀντί   ἱερός,
   ἀντί   κάθημαι

φωνήεντα:

2.   εἰ   ἀντί   ε
   ξεῖνος ἀντί   ξένος,
   εἵνεκα ἀντί   ἔνεκα
   ἀλλά στα συγκριτικά: μέζων   ἀντί   μείζων
3.   οὐ   ἀντί   ο
   κούρη ἀντί   κόρη,
   πουλύσαντι   πολύς
4.   ἠε   ἀντί   ἠ
   ἠέλιος ἀντί   ἠλιος
5.   ἀσυναίρετοι τύποι ἀντί συνηρημένων:
   ἔρχεο ἀντί   ἔρχου,
   Ποσειδάων   ἀντί   Ποσειδῶν

σύμφωνα:

6.   κ   ἀντί   π
   ὀκ οἶος ἀντί   ὀπ οἶος,
   ὄκως   ἀντί   ὄπως

κλίση ονομάτων:

7.   Ἡ πατρωνυμική κατάληξη σε – ἰδης: Πηλεΐδης
8.   Ἡ κατάληξη των θηλυκών σε – η και εκεί όπου η αττική διάλεκτος έχει – α:
   ὥρη   ἀντί   ὥρα,   ἡμέρη ἀντί   ἡμέρα
9.   Τα αρσενικά της α κλίσης σχηματίζουν τη γενική ενικού σε -εω ἀντί -ου:
   Πηληϊάδεω   ἀντί   Πηληϊάδου,

δεσπότεω   αντί   δεσπότηου

10. Τα θηλυκά της α' κλίσης σχηματίζουν τη δοτική
πληθυντικού σε - ησι:
πύλησι   αντί   πύλαις

ΔΩΡΙΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ

Φωνήεντα:

1.   α   αντί   ε, η
          ίαρός   αντί   ίερός,
          σελάνα αντί   σελήνη
2.   αι   αντί   ει
          αῖ τις αντί   εῖ τις
3.   η   αντί   ει
          κήνα αντί   ἐκείνη,
          γλυκῆα αντί γλυκεῖα
4.   ι   αντί   ε (μπροστά από φωνήεν)
          σιός αντί   θεός,
          ἀργύριον αντί ἀργύρεον
5.   ω   αντί   ου
          ῥπνω αντί   ῥπνου,
          Μῶσα αντί   Μοῦσα

σύμφωνα:

6.   σ   αντί   θ (με κάποιες εξαιρέσεις)
          παρσένος αντί παρθένος,
          σιώ   αντί   θεώ
7.   σδ   αντί   ζ
          παῖσδες αντί παῖδες,
8.   νθ   αντί   λθ
          ἐνθ οῖσα αντί ἐλθ οῦσα
9.   γλ   αντί   βλ
          ἰανογλεφάρων αντί ἰανοβλεφάρων
10.   σ   αντί   ν (στο α' πληθ. και γ' ενικ. πρόσωπο).
          λέγομες αντί λέγομεν,
          ῥς   αντί   ῥν

κλίση ρημάτων:

- 13 Η κατάληξη του γ' πληθυντικού προσώπου του ενεργητικού ενεστώτα είναι - **οντι**: **ἔχοντι** αντί **ἔχουσι**.
- 14 Αοριστικοί τύποι με -**ξ**- ρημάτων σε - **ζ** -: **ῥιξα** αντί **ῥισα**.

κλίση ονομάτων:

- 15 Η γενική πληθυντικού του θηλυκού γένους λήγει σε -**ᾶν**:
ὑψηλᾶν ἀρετᾶν αντί **ὑψηλῶν ἀρετῶν**.

ιδιοτυπίες:

14. **ποτί** = **πρός**, **ῶτε** = **ῶστε**, **αἶκα** = **ἐάν**.